

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1941 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om vissa jämkningar i olycksfallsförsäkringslagstiftningen.

Andra lagutskottet har till behandling förehått två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 163 i första kammaren av herrar *Björkman* och *Tamm* samt nr 211 i andra kammaren av herr *Skoglund* i *Doverstorp m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta att i samband med den av 1937 års riksdag begärda utredningen om olycksfallslagstiftningen — eller om omständigheterna därtill föranleda, utan avbidan av resultatet av sagda utredning — även måtte undersökas dels möjligheterna att åstadkomma ett enklare förfarande för hjälp vid lindrigare skador, dels och lämpligheten att vid lägre invaliditetsgrader utbyta livränta mot engångsersättning.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna hemställan, får utskottet hänvisa till motionerna.

Över motionerna har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt yttrande från försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten, varjämte svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening beretts tillfälle att yttra sig över motionerna. Yttranden hava inkommit från nämnda myndigheter och sammanslutningar. Riksförsäkringsanstalten har vid sitt yttrande fogat avskrift av anstaltens skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 april 1941 med förslag till viss ändring i olycksfallsförsäkringslagen m. m. Samtliga handlingar finnas såsom bilagor A—F fogade vid detta utlåtande. Utskottet får hänvisa till innehållet i bilagorna.

Gällande allmänna bestämmelser om försäkring för olycksfall i arbete återfinnas i lagen den 17 juni 1916 i detta ämne. Enligt denna lag är varje arbetare, såvida ej i lagen annorlunda stadgas, försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet (1 § första stycket). Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten; dock kan, där för ändamålet bildats sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, vars delägare äro arbetsgivare och för vars förbindelser delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet, försäkringen av delägarnas arbetare i stället under vissa villkor äga rum i detta bolag

(4 §). Kostnaden för försäkringen bestrides, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivaren (1 § femte stycket).

Enligt lagen försäkrad arbetare, vilken skadats genom olycksfall, som omfattas av försäkringen, skall erhålla ersättning enligt följande grunder. Om olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, skall den skadade så länge sjukdomen varar erhålla erforderlig läkarvård jämte läkemedel och andra till arbetsförmågans höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga särskilda hjälpmedel, såsom kryckor, enklare konstgjorda lemmar, glasögon och dylikt. Under förutsättning, att sjukdomen varat mer än tre dagar efter dagen för olycksfallet och att arbetsförmågan nedsatts med minst en fjärdedel, skall från och med dagen efter sistnämnda dag och så länge sjukdomen varar utgå sjukpenning för varje dag, utgörande vid förlust av arbetsförmågan ett belopp, bestämt i förhållande till den skadades årliga arbetsförtjänst (hel sjukpenning), och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen. Om olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört under längre eller kortare tid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, utgår livränta enligt vissa grunder. Livränta utgår emellertid icke, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en tiondel. Under samma förutsättning som gäller för utfående av livränta skall den skadade erhålla sådan behandling som må erfordras för höjande av arbetsförmågan. På därom av den skadade gjord ansökan må försäkringsrådet, när synnerliga skäl därtill äro för handen, besluta att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntan eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder (6 §). Om olycksfallet medfört arbetarens död skall utgivas begravningshjälp ävensom livräntor till efterlevande (7 §).

Är arbetsgivaren enligt annan lag eller särskild författning eller på grund av egen utfästelse skyldig att vid skada till följd av olycksfall i arbete utgiva avlöning, pension eller annan ersättning, som helt eller delvis utgör understöd på grund av olycksfallet, eller skall sådant understöd utgå från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring i annan försäkringsanstalt än i 4 § sägs, avdrages från sjukpenning, livränta, begravningshjälp eller annan ersättning, som utgives enligt olycksfallsförsäkringslagen, vad i anledning av olycksfallet för motsvarande ändamål av arbetsgivaren, kassan eller pensionsinrättningen eller på grund av försäkringen utgives för tid, under vilken ersättningen utgår. Såsom förutsättning för att avdrag må äga rum gäller emellertid — utom vad angår av arbetsgivaren utgivet understöd vid sjukdom — att arbetsgivaren på grund av understödet enligt 15 § andra stycket erhållit lindring i försäkringsavgiften, varjämte, då fråga är om understöd från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring, arbetsgivaren skall hava till minst en tredjedel bidragit till bestridande av kostnaden för understödet. Avdrag får ej ske

med större belopp än som svarar mot arbetsgivarens bidrag (11 §). Om arbetsgivare, kassa, pensionsinrättning eller försäkringsanstalt är skyldig att utgiva understöd, för vilket enligt 11 § avdrag må göras, skall avgiften för försäkringen enligt olycksfallsförsäkringslagen bestämmas till det lägre belopp, som motsvarar den minskade försäkringsrisken. Dock må, ifråga om annan arbetsgivare än staten, sådan lindring i försäkringsavgiften ej äga rum med mindre arbetsgivaren det begär och tillika, där så finnes erforderligt, för utgörande av understödet ställer säkerhet som av försäkringsinrättningen godkännes (15 §).

Varder arbetare, som avses i lagen, skadad till följd av olycksfall i arbetet, skall arbetsgivaren eller den, som å hans vägnar förestår arbetet, ofördröjligen underrättas härom (20 §). Där olycksfallet medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som enligt 6 eller 7 § föranleder ersättning, åligger det arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren att, sedan han från den skadade eller eljest erhållit underrättelse om olycksfallet, ofördröjligen därom hos den försäkringsinrättning, i vilken den skadade enligt denna lag är försäkrad, göra skriftlig anmälan enligt formulär, som av riksförsäkringsanstalten fastställs. Då anmälan göres, skall samtidigt eller, där så ej kan ske, så snart som möjligt därefter till försäkringsinrättningen insändas genom arbetsgivarens försorg, men på försäkringsinrättningens bekostnad, anskaffat läkarbetyg enligt formulär, som av medicinalstyrelsen fastställs, angående skadans beskaffenhet och den skadades tillstånd eller, där olycksfallet medfört döden, angående dödsorsaken; kan läkarbetyg ej utan oskäligen omgång eller kostnad anskaffas, må i stället insändas intyg av präst eller annan tjänsteman i orten, av ordföranden i kommunalstämman eller ordföranden eller ledamot i kommunalnämnden eller av ledamot i häradsnämnden. Polismyndigheten i orten skall så fort ske kan föranstalta om undersökning rörande olycksfallet, därest sådan undersökning begäres av försäkringsinrättningen eller försäkringsrådet, samt till inrättningen eller rådet insända protokoll över undersökningen; begäres ej polisundersökning, hålles undersökning allenast om polismyndigheten finner sådan nödig (21 §).

Enligt 31 § *förordningen den 26 juni 1931 om erkända sjukkassor* må i erkänd sjukkassas stadgar bestämmas, att för sjukdomsfall, vid vilket den sjuke jämlikt lag eller författning eller på grund av utfästelse är berättigad att av annan erhålla avlöning eller annan ersättning eller vård, som ej utgör fattigvård, sjukhjälp ej skall utgå eller rätten därtill vara på visst sätt begränsad. Dock må ej föreskrivas begränsning i rätten till sjukhjälp under den i 29 § sista stycket stadgade sjukhjälpstid på grund av att den sjuke må vara berättigad till pension eller understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. Vid sjukdom, därför den sjuke jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar eller gällande bestämmelser om ersättning i anledning av kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring är berättigad att erhålla ersättning, må sjukpenning från erkänd sjukkassa utgivas med högst det belopp för dag räknat, varmed den sjukpenning han tillförsäkrat sig från kassan överstiger den ersättning för dag räknat, vartill han sålunda är berättigad.

Beträffande vissa av de i motionerna berörda frågorna får utskottet vidare anföra följande.

Med *karenstid* förstås i allmänhet inom olycksfallsförsäkringen en viss kortare eller längre tid efter olycksfallets inträffande, varunder ingen eller blott reducerad ersättning utgår till den skadade.

Enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, vilken lag stadgade skyldighet för arbetsgivare inom vissa verksamhetsområden att utgiva ersättning till arbetare, som skadats genom olycksfall i arbetet, omfattade denna ersättningskyldighet icke gottgörelse för sjukdom eller invaliditet under de 60 första dagarna efter olycksfallet.

I det av ålderdomsförsäkringskommittén den 19 oktober 1915 framlagda förslaget till lag om försäkring för olycksfall i arbete, vilket avsåg bland annat införande av obligatorisk olycksfallsförsäkring för envar, som mot avlöning användes till arbete för annans räkning, hade särbestämmelserna beträffande karenstid borttagits i så måtto, att enligt nämnda förslag sjukpenning skulle utgå redan från och med dagen efter olycksfallet, dock under förutsättning att sjukdomen varat mer än tre dagar efter dagen för olycksfallet. Enligt förslaget skulle den skadade även från och med dagen för olycksfallet och därefter, så länge sjukpenning utginge, erhålla erforderlig läkarvård jämte läkemedel, inberäknat andra till arbetsförmågans höjande nödiga hjälpmedel.

I den proposition (nr 111) med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete m. m., vilken framlades för 1916 års riksdag, var i jämförelse med kommittéförslaget beträffande karenstiden den ändringen vidtagen, att en karenstid av fyra dagar, dagen för olycksfallet inräknad, införts, under vilken tid sjukpenning icke skulle utgå till den skadade, även om sjukdomen varade under längre tid än nämnda antal dagar.

Frågan om karenstiden upptogs vid denna riksdag även i motioner. I en motion av herr von Sydow framhölls sålunda, att de kortvariga olycksfallen allmänt ansåges tillhöra sjukförsäkringen och icke olycksfallsförsäkringen, dels emedan den förra försäkringen vore lokalt organiserad och därför mycket lättare kunde omedelbart omhändertaga olycksfallen än olycksfallsförsäkringen, vilken vore och måste vara centralt organiserad, dels emedan sjukförsäkringen vore mer än olycksfallsförsäkringens organ vore i tillfälle att utöva en effektiv kontroll därå, att den skadade återginge i arbete, så snart detta lämpligen kunde ske. Då emellertid någon obligatorisk sjukförsäkring icke funnes i vårt land och man sålunda enligt motionärens uppfattning icke kunde omedelbart hänvisa olycksfallen till sjukförsäkringen, föreslog motionären, att, tills vidare och intill dess en obligatorisk sjukförsäkring bleve införd i vårt land, en *omedelbar ersättningsplikt* för arbetsgivarna i stället för den föreslagna försäkringsplikten måtte införas för tiden från och med den femte till och med den sextionde dagen efter olycksfallet.

Sedan kamrarna fattat olika beslut i frågan om karenstid, framlades förslag till sammanjämkning, i vilket föreslogs en tid av 35 dagar utöver dagen för olycksfallet, under vilken ersättning icke skulle utgå från försäkrings-

inrättningen, varemot ersättning från arbetsgivaren föreslogs skola utgå från och med första dagen efter dagen för olycksfallet, under förutsättning att sjukdomen varat mer än tre dagar efter sistnämnda dag. För utgörandet av läkarvård jämte läkemedel och andra nödiga hjälpmedel skulle gälla samma tidsbegränsningar som beträffande sjukpenning. Sammanjämningsförslaget bifölls av riksdagen och i enlighet med riksdagens beslut utfärdades den 17 juni 1916 lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Sedan förslag till karenstidens borttagande vid upprepade tillfällen framförts såväl inom som utom riksdagen, framlade Kungl. Maj:t i proposition nr 5 till 1928 års riksdag förslag om ändrade bestämmelser beträffande karenstiden. I propositionen framhöll föredragande departementschefen bland annat, att den principen vunnit erkännande, att arbetare, som omfattades av den sociala olycksfallsförsäkringen, även under den efter olycksfallet närmast följande sjuktiden borde erhålla sjukersättning på arbetsgivarens bekostnad. Frågan hade emellertid gällt, huruvida ersättningen till arbetaren borde för den första sjuktiden bestämmas att direkt utgå från arbetsgivaren, utan obligatorisk förmedling av försäkringsinrättning, eller om arbetsgivarens bidrag borde utgivas i form av avgifter för arbetarens försäkrande i försäkringsinrättning, vilken i sin tur hade att vid inträffande olycksfall utgiva ersättning till arbetaren. Ett val mellan de två systemen vore, påpekade departementschefen, under de förhållanden, som då rådde med avseende å olycksfallsförsäkringens organisation samt sjukförsäkringen, icke lätt att träffa. Efter en redogörelse för de särskilda systemens fördelar och olägenheter förordade departementschefen systemet med genomfört försäkringstvång framför systemet med direkt ersättningsplikt för arbetsgivaren under en karenstid. I anslutning härtill upptogs i propositionen bestämmelser överensstämmande med nu gällande lags. Sedan riksdagen godkänt förslaget i denna del, utfärdades lag i ämnet den 24 maj 1928.

Genom proposition¹ nr 75 till 1931 års riksdag framlade Kungl. Maj:t bland annat förslag till förordning om erkända sjukkassor. I anledning av propositionen väcktes — såsom i de nu till behandling föreliggande motionerna framhållits — en motion inom första kammaren, nr 221, i vilken bland annat hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om ytterligare utredning »i fråga om lämpligare avvägt samband mellan sjuk- och olycksfallsförsäkringen för åstadkommande inom den senare av bland annat viss karenstid». Sammansatt stats- och andra lagutskott, som i utlåtande nr 8 behandlade propositionen och motionen, avstyrkte motionen under framhållande, att med en sådan åtgärd som införande av en längre karenstid i olycksfallsförsäkringen syntes böra anstå tills någon erfarenhet vunnits angående sjukförsäkringen i dess nya gestaltning och ytterligare rön gjorts angående verkningarna av den år 1928 beslutade omläggningen av bestämmelserna rörande olycksfallsförsäkringen. Riksdagen avsåg motionen.

Genom olycksfallsförsäkringslagen beredes en arbetare, som skadats till följd av olycksfall i arbetet, på arbetsgivarens bekostnad viss ersättning för

den honom genom olycksfallet åsamkade förlusten av eller minskningen i förvärförmågan. Detta lagens syfte har emellertid icke ansetts kräva att ersättningen skall utgå alldeles oberoende av arbetsgivaren på annan grund åliggande skyldighet att utgiva eller bekosta ersättning åt arbetaren för skada till följd av olycksfall i arbetet. Utan att vilja förhindra möjligheten för arbetsgivaren att frivilligt bereda arbetaren gottgörelse utöver det i olycksfallsförsäkringslagen fastställda måttet har därför lagen fastslagit den principen, att understöd, som arbetsgivaren eljest på grund av skadan är skyldig bekosta arbetaren, må avdragas från den enligt lagen utgående ersättningen, samt att på grund härav arbetsgivarens försäkringsavgifter enligt lagen få i motsvarande mån minskas. Avdrag får emellertid enligt lagen endast ske i fråga om emot varandra svarande slag av ersättningar. Såsom framgår av det ovan anförda äro bestämmelser rörande avdrag från olycksfallsersättningen givna i 11 §, vilken erhållit sin nu gällande lydelse enligt lag den 26 juni 1936, medan stadgande om minskning i försäkringsavgifterna återfinnes i 15 § andra stycket.

Omfattar skyldighet, som ovan nämnts, utgivande av samtliga enligt olycksfallsförsäkringslagen utgående ersättningar, säges arbetsgivaren stå *total självrisk*, gäller förpliktelsen eller åtagandet endast viss eller vissa ersättningar, säges han stå *partiell självrisk*.

Vissa bestämmelser till undvikande av *överförsäkring* inom socialförsäringen äro givna i 31 § förordningen om erkända sjukkassor, för vilka bestämmelser utskottet förut redogjort. I paragrafen är stadgat dels frihet — med vissa undantag — för kassorna att inskränka rätten till sjukhjälp på grund av understöd utgående från annat håll dels ock skyldighet att i vissa fall göra sådana inskränkningar. Ett av de fall, då sådan skyldighet föreligger, är att den sjuke är berättigad till ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen.

Bestämmelserna i 11 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete innebära även i viss mån korrektiv mot *överförsäkring*. Enligt denna paragraf kan nämligen ersättningen jämlikt lagen minskas ej blott på grund av arbetaren enligt annan lag eller utfästelse tillkommande ersättning utan jämväl då understöd i anledning av olycksfallet tillkommer honom från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring i annan försäkringsanstalt än i 4 § sägs. Att märka är emellertid att i fråga om understöd från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring avdrag endast må ske, om kostnaden för understödet helt och hållet eller till minst en tredjedel bestritts av arbetsgivaren; avdrag må ej heller ske med större belopp än som skäligen kan anses svara mot arbetsgivarens bidrag. Enligt olycksfallsförsäkringslagen gäller sålunda, att avdrag från de enligt lagen utgående ersättningarna ej skall äga rum för understöd, som arbetaren själv antingen genom bidrag till kassa eller pensionsinrättning eller på annat sätt på egen bekostnad förskaffat sig. I detta hänseende intog det förslag till lag i ämnet, som Kungl. Maj:t i proposition nr 111 framlade för 1916 års riks-

dag, för vissa fall en motsatt ståndpunkt. Härutinnan får utskottet hänvisa till propositionen sid. 125—129.

Såsom förut nämnts är enligt 6 § olycksfallsförsäkringslagen i vissa fall *utbyte av livränta mot kapital* medgivet.

Kungl. Maj:ts i proposition nr 111 till 1916 års riksdag framlagda förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete upptog, i likhet med ålderdomsförsäkringskommitténs förslag i ämnet, icke några stadganden om rätt till dylikt utbyte av livränta mot engångsersättning. I motioner, som väcktes i anledning av propositionen, hemställdes emellertid, att i lagen måtte införas bestämmelser om att livränta i vissa fall finge utbytas mot en ersättningssumma en gång för alla. Särskilda utskottet nr 1 yttrade i sitt utlåtande över propositionen och motionerna bland annat följande.

I likhet med kommittén, vars ståndpunkt jämväl delats av departementschefen, anser utskottet utbyte av livränta mot kapital i allmänhet icke böra äga rum. Även i fråga om livräntor vid lägre invaliditetsgrader torde denna regel böra fasthållas. Även om i vissa fall livräntan skulle kunna verka fördröjande på den skadades fullständiga tillfrisknande, torde dock betydelsen härav ej böra överskattas.

Emellertid läser det icke kunna förnekas, att i vissa fall förhållandena kunna vara sådana, att det måste framstå som både obilligt och olämpligt, om ej möjlighet skulle finnas att göra ett dylikt utbyte. Sålunda kan i särskilda fall av omständigheterna klart framgå, att det för den skadade skulle vara till verkligt och varaktigt gagn, om han genom erhållande av ett kapital bleve i stånd att skaffa sig nya insikter eller förvärvsmöjligheter. Det torde emellertid vara klart, att man i dylika fall måste framgå med den största försiktighet och endast i undantagsfall och då tillräckliga garantier finnas, för att det åsyftade ändamålet skall kunna vinnas, bör medgiva utgivande av kapital i stället för livränta.

Då utskottet sålunda funnit sig böra föreslå intagande i lagen av ett stadgande i den riktning motionärerna föreslagit, har utskottet dock ansett detsamma böra givas sådan avfattning, att jämte det kapitalutbetalningarna inskränkas till rena undantagsfall och göras beroende av den skadades egen ansökan, prövningen överlämnas åt försäkringsrådet.

Med uttrycket »motsvarande högst» har endast avsetts att möjliggöra sådan nedsättning av livräntans kapitalvärde, som på försäkringstekniska grunder må vara nödvändig.

På hemställan av det särskilda utskottet antog riksdagen nu gällande bestämmelser om utbyte av livränta mot kapital.

Beträffande försäkringsrådets praxis i fråga om beviljande av engångsersättning får utskottet hänvisa till Eisen-Löfmark: Lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. sid. 99—101.

Vid 1937 års riksdag hemställdes i motioner om vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagen. Sålunda yrkades i motionen II: 167, att riksdagen i skrivelse till regeringen måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag till ändring av bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbete åsyftande en höjning av sjukhjälp och invaliditetsersättning för lågt avlönade inkomsttagare. I motionen II: 256 föreslogs vidare, att riksdagen måtte besluta

sådana ändringar i nämnda lag »att beräkningsgrunden för ersättning vid olycksfall blir den genomsnittliga arbetsförtjänsten per arbetsdag under de tre månaderna före olycksdagen samt att, där olycksfall drabbar arbetare, som nyss varit arbetslös, den genomsnittliga arbetsförtjänsten för motsvarande arbete blir bestämmande vid fastställandet av hans ersättning».

Andra lagutskottet anförde i sitt över motionerna avgivna utlåtande, nr 36, följande:

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår har utskottet redan vid tidigare riksdagar haft sin uppmärksamhet riktad på spörsmålet, huruvida icke en höjning kan äga rum i fråga om beloppet av sjukpenning och livränta, som utgår inom de lägre inkomstgrupperna. För utskottet framstår en dylik höjning såsom synnerligen önskvärd. Höjning torde kunna ske även med bibehållande av nuvarande bestämmelser härutinnan i huvudsak oförändrade.

Enligt utskottets mening torde olycksfallsförsäkringslagen även i andra hänseenden böra underkastas en omarbetning, syftande till en mera rättvis avvägning av ersättningarna i vissa fall. I sådant avseende framstår det för utskottet såsom ett betydelsefullt önskemål, att en bättre ställning kunde beredas s. k. halvinvalider. Vidare kan ifrågasättas, om icke större hänsyn borde tagas till den skadades försörjningsförhållanden. Sålunda torde vissa skäl tala för en omarbetning i dylik riktning av den nu gällande bestämmelsen om avdrag å sjukpenning, som utgives till skadad under tid, då han vårdas å sjukvårdsanstalt. Detta synes kunna ske exempelvis på det sättet, att avdragets storlek — i stället för att som nu göras beroende av legosängsavgiften — bestämmas olika allteftersom den skadade har vissa närmare anhöriga att försörja eller så icke är fallet. En annan möjlighet vore att göra sjukpenningens belopp beroende av försörjningsskyldigheten. Vidare kan det enligt utskottets mening förtjäna övervägas, huruvida icke sjukpenning bör liksom livränta kunna utgå med högre belopp, därest den skadades tillstånd kräver särskild vård.

Ett spörsmål, som på senare år tilldragit sig ökad uppmärksamhet, är frågan om yrkesutbildning av invalider och om andra åtgärder för att bereda sådana förvärvsarbete. Enligt utskottets mening är det av stor vikt, att detta spörsmål snarast tages under omprövning. Den danska lagens stadganden på denna punkt synas ägnade att därvid tagas som utgångspunkt.

Utskottet anser sålunda, att den nu gällande olycksfallsförsäkringslagen i åtskilliga väsentligt skilda hänseenden är behäftad med brister. Enligt utskottets mening bör frågan om de åtgärder, som kunna vara påkallade till botande av dessa brister, göras till föremål för en allsidig utredning. Därvid torde särskild uppmärksamhet böra ägnas de spörsmål, som i det föregående berörts.

Utskottet hemställde att riksdagen, i anledning av motionerna, måtte i i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning rörande en förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete, vid vilken utredning de synpunkter, som kommit till uttryck i utskottets motivering, borde tagas under omprövning, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Utskottets hemställan bifölls av riksdagen, som i skrivelse den 8 maj 1937, nr 261, anhöll, att Kungl. Maj:t ville låta utföra den av utskottet

föreslagna utredningen. Genom beslut den 11 juni 1937 anbefalldes riksförsäkringsanstalten att verkställa den i skrivelsen begärda utredningen samt att inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Detta uppdrag har ännu icke fullgjorts.

I detta sammanhang må vidare nämnas, att chefen för socialdepartementet den 3 januari 1938 enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande utsett en kommitté, den s. k. *socialvårdskommittén*, vilken enligt direktiven för dess arbete har till uppgift att företaga en allmän översyn av socialvården. I direktiven uttalas, att vid en allmän översyn mötte, bland andra, följande två huvuduppgifter, nämligen granskning av lagstiftningen rörande såväl socialförsäringen som övriga socialpolitiska stödåtgärder ävensom samordnande i görlig mån av socialvårdens olika grenar. Sedan 1939 års lagtima riksdag i skrivelse, nr 95, anhållit, att Kungl. Maj:t ville till fortsatt utredning upptaga frågan om utvidgad försäkring för olycksfall i arbete, har Kungl. Maj:t den 13 april 1939 beslutat överlämna handlingarna i ärendet till socialvårds-kommittén för att tagas under övervägande vid fullgörande av kommitténs uppdrag.

Slutligen må här erinras, att enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 november 1940 tillsatts en utredning, den s. k. *besparingsberedningen*, med uppgift att inom finansdepartementet handlägga frågor rörande besparingsarbetet inom statsförvaltningen.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen anhöll riksdagen i skrivelse den 8 maj 1937, nr 261 — under åberopande av vad som anförts i utskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 36 — att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning rörande en förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete, vid vilken utredning de synpunkter, som kommit till uttryck i utskottets motivering, borde tagas under omprövning, samför riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Genom beslut den 11 juni 1937 anbefalldes Kungl. Maj:t riksförsäkringsanstalten att verkställa den i skrivelsen begärda utredningen. Detta uppdrag har ännu icke fullgjorts; dock har riksförsäkringsanstalten, enligt vad anstalten upplyst i sitt i ärendet avgivna yttrande, verkställt vissa förberedande undersökningar, bland annat i samråd med den inom finansdepartementet tillsatta besparingsberedningen. Utan att avvakta resultatet av dessa undersökningar har riksförsäkringsanstalten vidare i skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 april 1941 hemställt om vissa mindre ändringar i olycksfallsförsäkringslagstiftningen i syfte att möjliggöra ett förenklat förfarande vid sådana skador, som icke medföra avbrott i arbete utan allenast läkarvård.

I de nu till behandling föreliggande motionerna hava motionärerna — under framhållande bland annat att av nyssnämnda riksdagsskrivelse ej fullt tydligt framginge, huruvida den begärda utredningen avsåge olycksfallsförsäkringslagstiftningen i allmänhet eller i huvudsak endast de i utskottsutlåtandet särskilt berörda frågorna — hemställt, att riksdagen måtte i skri-

Utskottet.

velse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t ville föranstalta att i samband med denna utredning eller, därest omständigheterna därtill föranledde, utan avbidan av resultatet av utredningen även måtte undersökas dels möjligheterna att åstadkomma ett enklare förfarande för hjälp vid lindrigare skador dels ock lämpligheten att vid lägre invaliditetsgrader utbyta livränta mot engångsersättning. I syfte att ernå ett sådant enklare förfarande vid småskador och därmed nedbringa försäkringskostnaderna utan att skadad arbetares rätt till ersättning beskäres har i motionerna förordats, att vissa frågor rörande olycksfallsförsäkringen upptagas till omprövning. Bland de spörsmål, vilka motionärerna i sådant hänseende beröra, märkas frågorna om karenstid och om viss självrisk för arbetsgivaren, varjämte ifrågasättas skärpta bestämmelser till förhindrande av s. k. överförsäkring inom socialförsäkringslagstiftningen.

Enligt utskottets mening äro de i motionerna upptagna frågorna, vilka delvis avse centrala delar av olycksfallsförsäkringslagstiftningen, förtjänta av uppmärksamhet. Den av 1937 års riksdag genom förenämnda riksdagsskrivelse begärda allsidiga utredningen av denna lagstiftning torde emellertid uppenbarligen omfatta även de i motionerna berörda spörsmålen. Enligt vad riks-försäkringsanstalten, åt vilken myndighet uppdragits att verkställa utredningen, anfört i sitt yttrande över motionerna hava även dessa spörsmål upptagits till förberedande undersökning. Då de frågor, som avses i motionerna, sålunda redan äro under utredning, finner utskottet — i avvaktan på resultatet av riks-försäkringsanstaltens utredningsarbete i fråga om olycksfallsförsäkringslagstiftningen — ej skäl att för närvarande tillstyrka en framställning i ämnet av riksdagen till Kungl. Maj:t.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 maj 1941.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman*, *Tamm*, *Olof Carlsson*, *Sten*, *Wistrand*, *Nils Elovsson*, *Näslund* och *Gustaf Elofsson*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, herr *Hage*, fröken *Andersson*, herrar *Olovsson* i Västerås, *Pettersson* i Hällbacken, *Hermansson**, *Larsson* i Östersund och *Norup**.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga A.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Sedan Kungl. Försäkringsrådet anbefallts avgiva utlåtande i anledning av vissa vid 1941 års lagtima riksdag väckta motioner, nämligen nr 163 i första och nr 211 i andra kammaren, får Rådet anföra följande.

Rådet förordar, att utredning i de av motionärerna angivna avseenden verkställas i samband med den av 1937 års riksdag begärda allsidiga utredningen rörande olycksfallsförsäkringslagstiftningen.

Emellertid får Rådet — i anledning av vad motionärerna anfört till stöd för sin hemställan om undersökning angående lämpligheten att vid lägre invaliditetsgrader utbyta livränta mot engångsersättning — meddela, att en utredning pågår, vars resultat icke är utan betydelse för nämnda av motionärerna upptagna fråga.

I samband med att Försäkringsrådet till behandling upptog en av Riksförsäkringsanstalten och De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening på Rådets föranstaltande verkställd utredning angående huruvida ändring i dittills tillämpad praxis i fråga om invaliditetsbedömning vid skada å extremiteterna kunde anses önskvärd, varvid Rådet beslöt viss jämkning av de vanligen använda procentsatserna vid vissa fingerskador, har Rådet jämväl uttalat sig för ytterligare utredning i vissa avseenden. Sålunda har Rådet bland annat anfört följande.

I anledning av vad som framhållits angående bristande överensstämmelse mellan den vid invaliditetsbedömningen fastställda invaliditeten och den s. k. faktiska invaliditeten, som beräknats med ledning av vissa undersökningar rörande de skadades arbete och arbetsinkomst, erinrade Rådet, att de procentsatser för invaliditeten vid olika kategorier av skador, som beräknats med ledning av verkställda undersökningar, ju icke utan vidare finge anses angiva måttet på den verkliga nedsättningen av arbetsförmågan. Önskvärt vore, att dessa undersökningar utvidgades och fullständigades. Härigenom skulle en allt säkrare vägledning erhållas en rättvis invaliditetsbedömning. Vid bedömning av den faktiska invaliditeten måste givetvis hänsyn tagas till ett flertal andra omständigheter än den skadades arbetsinkomst vid tiden för olycksfallet och vid tiden för den verkställda undersökningen. Härvid måste beaktas den skadades individuella förhållanden, konjunkturerna på arbetsmarknaden etc. En undersökning rörande den faktiska invaliditeten borde avse den skadades anställnings- och löneförhållanden under längre tidsperioder.

Beträffande frågan om jämkning i tillerkänd livränta på grund därav, att den skadade genom tillvänjning erhållit väsentligt ökad arbetsförmåga, mötte enligt gällande bestämmelser icke hinder härför. Enligt tillämpad praxis hade emellertid i många fall, exempelvis vid rena amputationsskador, livräntorna redan från början till sin storlek bestämts med hänsyn till att ökning av arbetsförmågan kunde beräknas inträda genom tillvänjning. Då sålunda exempelvis förlust av tummen vanligen efter sjukdomstidens slut ersatts med en definitiv livränta efter 25 procent, hade denna procentsats

bestämts med hänsyn jämväl till den ökade arbetsförmåga, som kunde beräknas inträda, sedan den skadade hunnit vänja sig vid skadan. I dylika fall kunde tydligen någon jämkning i ersättningen icke äga rum av den anledning att tillvänjning inträtt.

Såsom även av angivna yttranden framginge kunde emellertid en ändring av praxis i förevarande hänseende anses önskvärd i den riktningen, att högre ersättning tillerkändes under tiden för tillvänjningen och lägre ersättning, sedan tillvänjning borde anses hava inträtt. För att vid en sådan omläggning av praxis redan från början vinna största möjliga enhetlighet vid bedömandet syntes vara erforderligt, att vissa riktlinjer uppgjordes för tillämpningen. Förslag till de riktlinjer, som sålunda kunna befinnas önskvärda, syntes lämpligen böra uppgöras av Riksförsäkringsanstalten och Socialförsäkringsbolagens förening och av dem överlämnas till Försäkringsrådet. Vid förslagens utarbetande borde beaktas, bland annat, sådana frågor som tillvänjningstidens längd vid olika kategorier av skador samt bestämmande, åtminstone för vissa huvudtyper av skador, av procenttal för invaliditetsgraden, avseende att tjäna till ledning vid invaliditetsbedömningen dels för tillvänjningstiden och dels för tiden därefter.

Stockholm den 14 mars 1941.

På Kungl. Försäkringsrådets vägnar:

Hugo Landelius.

Sven Blomdahl.

Bilaga B.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Sedan riksförsäkringsanstalten av Kungl. Maj:t anbefallts avgiva yttrande till Riksdagens andra lagutskott över de lika lydande motionerna nr 163 i första kammaren och nr 211 i andra kammaren om vissa jämkningar i olycksfallsförsäkringslagstiftningen får riksförsäkringsanstalten anföra följande.

Såsom i motionerna omnämnas har Kungl. Maj:t den 11 juni 1937 anbefallt riksförsäkringsanstalten att verkställa en allsidig utredning rörande en förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete. Denna utredning har på grund av senare inträffade omständigheter — bland annat till sättandet av socialvårdskommittén samt den rådande kristiden — icke slutförts, ehuru vissa förberedande undersökningar verkstälts.

Motionärerna påyrka nu undersökning rörande dels möjligheterna att åstadkomma ett enklare förfarande för hjälp vid lindrigare skador, dels ock lämpligheten att vid lägre invaliditetsgrader utbyta livränta mot engångsersättning.

Båda de av motionärerna nämnda frågorna hava redan av riksförsäkringsanstalten upptagits till förberedande undersökning i samråd med den inom finansdepartementet tillsatta besparingsberedningen.

Beträffande de s. k. småskadorna har riksförsäkringsanstalten i ett särskilt avseende ansett sig icke böra avvakta resultatet av nämnda undersökning utan redan nu till Kungl. Maj:t ingivit en framställning om viss mindre ändring i olycksfallsförsäkringslagen samt om vissa ändringar i

kungörelsen angående anmälan om olycksfall i arbete. Detta förslag avser att möjliggöra ett förenklat förfarande vid sådana skador, som icke medföra avbrott i arbete utan allenast läkarvård. En avskrift av riksförsäkringsanstaltens skrivelse till Kungl. Maj:t närslutes.

Enär sålunda de av motionärerna behandlade spörsmålen redan upptagits till undersökning, förordar riksförsäkringsanstalten, att motionerna icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sam Larsson.

Sven Sidvall.

Stockholm den 15 april 1941.

Avskrift.

Bilaga C.

Till Konungen.

Kungl. Maj:t har den 11 juni 1937, anbefallt riksförsäkringsanstalten att, i anledning av riksdagens till Kungl. Maj:t därom avlätna skrivelse (nr 261) verkställa en allsidig utredning rörande en i av riksdagen angivna avseenden förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete samt inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Av flera under de senare åren inträffande omständigheter — särskilt den rådande kristiden — har riksförsäkringsanstalten icke ansett sig böra slutföra nämnda utredning, ehuru vissa förberedande undersökningar verkstälts.

I samråd med den inom finansdepartementet tillsatta besparingsberedningen har riksförsäkringsanstalten på senaste tiden till undersökning upptagit vissa frågor i syfte att vinna ett förenklat och förbilligt förfarande vid handläggningen av ärenden enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Utän avvaktan av resultatet av nämnda utredningar anser sig riksförsäkringsanstalten härigenom böra redan nu underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om viss ändring av olycksfallsförsäkringslagen i ett särskilt avseende, som hänför sig till det nuvarande anmälningsförfarandet i fråga om olycksfall i arbete, när olycksfallet medför så lindrig skada, att ej sjukpenning utan i regel endast ersättning för läkarvård och läkemedel skall utgivas i anledning av olycksfallet.

Antalet anmälda dylika olycksfall i arbete har under de senare åren ökat i så hög grad, att riksförsäkringsanstalten anser en förenkling av det nuvarande anmälningsförfarandet, vilket även bör kunna medföra förenkling av anstaltens arbete för reglering av dylika skadefall, vara önskvärt.

Antalet anmälda olycksfall i arbete, som sålunda för den skadade icke medfört nedsättning av arbetsförmågan eller som medfört sådan nedsättning i mindre grad eller under kortare tid än som enligt 6 § 1 b) olycksfallsförsäkringslagen fordras för att sjukpenning skall utgå, har beträffande större arbetsgivare (exklusive staten) under nedanstående år i avrundade tal uppgått till

År	Antal olycksfall	År	Antal olycksfall
1933	9,800	1936	19,400
1934	13,200	1937	23,200
1935	16,400		

År 1937 fördelade sig antalet med omkring 12,000 på riks försäkringsanstalten och omkring 11,200 på bolagen. Härtill kommo motsvarande olycksfall bland de mindre arbetsgivarnas arbetare, omkring 2,100 för riks försäkringsanstalten och omkring 400 för bolagen. Enligt en för år 1940 verkställd preliminär uppskattning utgjorde antalet olycksfall av ifrågavarande slag, beträffande i riks försäkringsanstalten försäkrade arbetare, omkring 18,700, vilket innebär en stegring från år 1937 med omkring 4,600.

Enligt 21 § olycksfallsförsäkringslagen skall varje olycksfall i arbete, även om det medför eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning endast enligt 6 § 1 a), av arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren, så snart han från den skadade eller eljest erhållit underrättelse om olycksfallet, *ofördröjligen* anmälas till försäkringsinrättningen; och skall, då anmälan göres, samtidigt eller, där så ej kan ske, så snart som möjligt därefter, även insändas läkarintyg, enligt formulär, som fastställs av medicinalstyrelsen. På framställning av riks försäkringsanstalten har för här avsedda skadefall medicinalstyrelsen fastställt ett enklare läkarintygsformulär (som ersättes med 2 kronor) än det vanliga formuläret (för vilket ersättning utgår med 4 kronor).

Enligt kungörelsen den 9 november 1928 angående anmälan om olycksfall i arbete skall vidare, där den skadade är försäkrad i riks försäkringsanstalten, anmälan insändas *dels* i ett exemplar till riks försäkringsanstalten, *dels* i ett annat exemplar till polismyndigheten i orten, som vidare befordrar denna anmälan till vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare, *dels ock* slutligen i ett ytterligare exemplar tillställas arbetarombud, varom förmåles i 31 § i lagen om arbetarskydd, därest sådant ombud finnes utsett å arbetsstället. Är den skadade försäkrad i ömsesidigt bolag, skall anmälan insändas, förutom till detta bolag, även till riks försäkringsanstalten, varvid alltså för arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren kan tillkomma att uppgöra och insända *ett fjärde exemplar* av anmälningshandlingen. Rörande innehållet av anmälan, som skall avfattas enligt formulär, som fastställs av riks försäkringsanstalten, stadgas närmare i kungörelsens 2 §.

I fråga om olycksfall i allmänhet, d. v. s. olycksfall, som — där det ej medför den skadades död — medför nedsättning av arbetsförmågan med minst $\frac{1}{4}$ under mer än tre dagar efter olycksfallsdagen, har avsikten uppenbarligen varit, att den skadade skall på grund av den till försäkringsinrättningen inkomna anmälningshandlingen och läkarintyget snarast kunna tillerkännas den sjukpenning, varav han antages i regel utan dröjsmål vara i behov. I de fall av lindrigare skada, där sjukpenning ej behöver utgå, utan där fråga endast blir om ersättande av läkarvård, läkemedel och läkarintyg — undantagsvis även om resa till eller från läkare och möjligen även av läkare ordinerad massage- eller fysikalisk behandling — uppstår emellertid för försäkringsinrättningen i regel fråga om utgivande av ersättning härför, först när behandlingen meddelats, och om den meddelats mer än en gång, först när den avslutats och räkning utställts av läkaren. I enlighet härmed har det synts anstalten tillfyllest, om i dylika fall anmälan om olycksfallet göres, först när den för behandlingen ersättningsberättigade framställt anspråk på ersättning för behandlingen, d. v. s. i regel först när behandlingen avslutats. I vissa fall när fråga är om arbetsgivare med ett stort antal arbetare, och arbetsgivaren antingen enligt försäkringsvillkoren står självvisk för läkarvård och läkemedel eller ock förskotterar ersättning därför, är det tillräckligt, att anmälan om olycksfall, varom här är fråga (med bifogande av läkarintyg och eventuellt även läkarvårdräkning), göres till försäkringsinrättningen i ett sammanhang för flera under viss tid inträffade dylika olycksfall t. ex. efter utgången av varje månad eller varje kvartal alltefter som försäkringsinrättningen i samråd med arbetsgivaren bestämmer.

Vid anmälan om olycksfall, som här avses, bör vidare komma till användning ett vida enklare anmälningsformulär än det mer utförliga formulär, om vars innehåll stadgas i 2 § av berörda 1928 års kungörelse angående anmälan om olycksfall i arbete m. m. och vilket sistnämnda formulär ej är erforderligt i fråga om här avsedda olycksfall.

Slutligen bör det vara tillräckligt, om anmälan om olycksfall, som här avses, göres endast till den försäkringsinrättning, där den skadade är försäkrad. När t. ex. för närvarande ett exemplar av den vanliga anmälningshandlingen ingår till yrkesinspektör eller bergmästare, kan i här avsedda fall sådant särskilt exemplar ersättas med att försäkringsinrättningen under rättar vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare om vissa slags här avsedda olycksfall, som under viss tidsperiod inträffat vid visst företag eller hos viss arbetsgivare. Likaledes bör det exemplar av den vanliga anmälningshandlingen, som även i här förekommande fall nu tillställas arbetarombud, kunna utan olägenhet ersättas med underrättelse på annat sätt i enklare form till sådana ombud.

Vid tillämpning i fråga om här avsedda olycksfall i arbete av ett på det sätt förenklat anmälningsförfarande, som nu angivits, bör det bliva möjligt att sammanföra anmälningshandlingen med läkarintyget och läkarvårdsräkningen till en handling, varigenom för riksförsäkringsanstalten och för de ömsesidiga bolagen en ej obetydlig förenkling skulle kunna vinnas vid handläggningen av dessa olycksfall.

På grund av vad ovan anförts får riksförsäkringsanstalten avgiva följande

1) Förslag

till

ändrad lydelse av 21 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

§ 21.

Där — — — påföljd, som enligt 6 § 1 b) eller 2) eller enligt 7 § — — — fastställes.

Har olyckfallet medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning endast enligt 6 § 1 a), skall skriftlig anmälan av arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren göras hos försäkringsinrättningen inom tid och på sätt, som bestämmes av Konungen.

Då — — — polismästare.

2) Förslag

till ändring av

Kungl. Maj:ts kungörelse den 9 november 1928 angående anmälan om olycksfall i arbete m. m. (Sv. förf.-saml. 429).

§ 1.

Mom. 1. Har — — — påföljd, som enligt 6 § 1 b) eller 2) eller enligt 7 § — — — bolag.

Om olyckfallet medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning endast enligt 6 § 1 a), skall arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren göra skriftlig anmälan om olyckfallet hos den försäkrings-

inrättning, där den skadade är försäkrad, så snart den ersättningsberättigade framställt anspråk på ersättning eller eljest inom tid, som bestämmes av försäkringsinrättningen.

Mom. 2. Har — — — föreskriven.

§ 2.

Anmälan — — — riks försäkringsanstalten, och i fråga om olycksfall, som avses i samma paragraf första stycket, innehålla uppgift om — — — löneförhållanden.

§ 5.

Då — — — olycksfall i arbete, varom i § 1 första stycket förmäles, inträffat — — — polismästare.

§ 6.

Mom. 1. Polismyndighet — — — undersökning.

Har olycksfall i arbete, varom förmäles i § 1 första stycket, kommit — — — anmälan.

Mom. 2. — — —.

§ 6 a).

Då anmälan om olycksfall, som avses i § 1 första stycket, göres — — — å arbetsstället.

I handläggningen av detta ärende hava, förutom undertecknade, deltagit byråcheferna Östrand och Eisen samt byrådirektören Sidvall.

Underdånigst

Sam Larsson.

H. v. Schulzenheim.

Stockholm den 4 april 1941.

Bilaga D.

Till riksdagens andra lagutskott.

Sedan tillfälle beretts Svenska Arbetsgivareföreningen att avgiva yttrande över två inom riksdagen väckta likalydande motioner, nämligen nr 163 i första kammaren av herrar Björkman och Tamm samt nr 211 i andra kammaren av herr Skoglund i Doverstorp m. fl. om vissa jämkningar i olycksfallsförsäkringslagstiftningen, får föreningen härmed anföra följande.

Motionärerna ha fäst uppmärksamheten på de avsevärda kostnader, som de s. k. bagatellskadorna och invaliditetsfallen med lägre invaliditetsgrader medfört för olycksfallsförsäkringsverksamheten såsom helhet, ett förhållande som även tidigare offentligen påtalats. Motionärerna påpeka, att även om ifrågavarande kostnader ej falla inom statsbudgeten utan uttagas i premier av de försäkringspliktiga, de dock äro en belastning av produktionen, vilken

belastning icke minst i dessa tider bör hållas tillbaka så långt hänsynen till de skadade det medger.

Den omständigheten, att antalet anmälda småskador med åren väsentligt ökat, beror uppenbarligen på att man numera i stor utsträckning begär ersättning för dylika skador även i sådana fall, där detta tidigare icke skett. Det synes föreningen vara ett allmänt intresse att denna tendens motarbetas, helst som den i viss utsträckning otvivelaktigt är uttryck för missbruk av försäkringen. Motionärerna giva anvisning på flera utvägar för åstadkommande av en minskning av antalet anmälda bagatellskador, nämligen dels att möjligheten till överförsäkring bör förekommas, dels att den nu gällande karenstiden av tre dagar, under vilken sjukpenning icke utgår, bör kunna utökas eller jämkas, dels att arbetsgivarna ikläda sig viss självrisk för olycksfallsförsäkringen. Enligt föreningens mening utgöra de nu bestående möjligheterna till överförsäkring en avsevärd brist i vårt socialförsäkringsväsende, och det är en angelägen uppgift att undersöka, hur dylika möjligheter skola förekommas. Det torde närmast ankomma på socialvårdskommittén att söka en lösning på detta problem. Om man effektivt skall kunna nedbringa antalet anmälda bagatellskador, synes det föreningen ofrånkomligt, att den nu gällande karenstiden av tre dagar, under vilken sjukpenning icke utgår, förlänges. Föreningen vill icke i detta sammanhang fatta ståndpunkt till frågan, huruvida det kan vara lämpligt att, på sätt motionärerna antytt, ålägga arbetsgivarna att stå viss självrisk, innebärande att arbetsgivaren — givetvis mot en generell nedsättning av premierna — vid varje olycksfall själv skulle utgiva ersättning intill ett visst belopp. Det synes emellertid vara anledning att göra denna fråga till föremål för utredning, varvid särskilt böra beaktas erfarenheterna från Finland, där samma otillfredsställande förhållanden som hos oss tidigare förekommit beträffande bagatellskadornas antal och där en reform i av motionärerna antydd riktning av denna anledning genomfördes år 1935.

Motionärerna förorda, att vid lägre invaliditetsgrader livränta i större utsträckning än hittills varit fallet skulle kunna utbytas mot engångsersättning, varvid dock det utbetalda kapitalbeloppet skulle kunna reduceras under livräntans kapitalvärde i högre grad än som vid dylika utbyten nu sker. Nu gällande lagstiftning intar en restriktiv ståndpunkt i fråga om möjligheten att utbyta livränta mot kapitalbelopp. I 6 § olycksfallsförsäkringslagen stadgas sålunda, att på därom av den skadade gjord ansökan, må försäkringsrådet, när synnerliga skäl därtill äro för handen, besluta att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder. Denna bestämmelse tillkom under riksdagsbehandlingen efter yrkande av enskilda motionärer. Vederbörande utskott — som tillstyrkte denna ändring — framhöll emellertid, att man i dylika fall måste framgå med största försiktighet och endast i undantagsfall och då tillräckliga garantier funnos för att det åsyftade ändamålet skulle kunna vinnas borde medgiva ett utgivande av kapital i stället för livränta. Möjligheten till utbyte har i enlighet med denna utskottets uppfattning i lagen bundits vid mycket stränga förutsättningar. För en reform i den riktning, som antydes i de nu ifrågavarande motionerna, tala onekligen vissa skäl. Vid inträffad partiell invaliditet spelar säkerligen tillväxningen betydligt större roll för arbetsförmågan, än man i allmänhet föreställer sig, och det torde icke kunna bestridas, att denna omständighet hittills icke blivit tillräckligt beaktad vid invaliditetsbedömningen, vilket fått den praktiska konsekvensen, att livränta ofta utgår med högre belopp än som kan anses motiverat med hänsyn till den faktiska invaliditeten.

Mot ett utökande av möjligheterna till utbyte av livränta mot ett engångsbelopp tala dock flera skäl, som icke synas ha i tillbörlig grad beaktats av motionärerna. Den faran ligger nära till hands, att den, som på en gång får ett relativt stort ersättningsbelopp, icke i tillbörlig grad betänker, att han på grund av sitt lyte kan få vissa svårigheter att försörja sig i framtiden utan i stället förlösar beloppet och sedermera blir nödsakad att anlita andra samhällets hjälpformer. Det får icke heller förbises, att möjligheten att på detta sätt relativt snabbt få stora ersättningsbelopp utbetalade kan föranleda allvarliga missbruk av försäkringen, som icke kunna vara lätta att upptäcka och påtala.

Såsom i motionerna även framhålles har i anledning av en skrivelse från 1937 års riksdag riksförsäkringsanstalten erhållit i uppdrag att företaga en revision av olycksfallsförsäkringslagstiftningen. Denna utredning är emellertid för närvarande vilande dels på grund av det allmänna tidsläget, dels ock i avvaktan på socialvårdskommitténs arbete. Åt denna kommitté har uppdragits bland annat att verkställa en granskning av lagstiftningen rörande såväl socialförsäkringen som övriga socialpolitiska stödåtgärder. Föreningen anser det lämpligt, att de av motionärerna framförda synpunkterna beaktas vid de utredningar på ifrågakvarande område, som sålunda äro igångsatta.

Stockholm den 20 mars 1941.

Svenska Arbetsgivareföreningen

Fritiof Söderbäck.

Bilaga E.

Till Andra lagutskottet.

Genom remiss den 5 februari 1941 har Landsorganisationen i Sverige beretts tillfälle att avgiva yttrande över inom riksdagen väckta motioner nr 163 i Första kammaren av hrr Björkman och Tamm samt nr 211 i Andra kammaren av hr Skoglund i Doverstorp m. fl. om vissa jämkningar i lagstiftningen om olycksfallsförsäkring. Landssekreterariatet får å landsorganisationens vägnar anföra.

Motionerna utmynna i yrkande att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att i samband med den av 1937 års riksdag begärda utredningen om olycksfallslagstiftningen — eller, om omständigheterna därtill föranleda, utan avbidan av resultatet av denna utredning — även måtte undersökas dels möjligheterna att åstadkomma ett enklare förfarande för hjälp vid lindrigare skador, dels ock lämpligheten att vid lägre invaliditetsgrader utbyta livränta mot engångsersättning.

Vad beträffar frågan om en förenkling av förfarandet vid prövning av smärre olycksfallsskador har sekretariatet givetvis ingenting i och för sig att erinra mot att åtgärder i sådant syfte vidtagas. Enligt motionärernas mening synes prövningen av här förekommande skadefall inte böra ske centralt. För en förändring av den nuvarande proceduren tala visserligen åtskilliga skäl, bl. a. hänsyn till den relativa storleken av regleringsomkostnaderna för bagatellskador och de vid nuvarande förfarande i vissa fall förefintliga kontrollsvårigheterna. Å andra sidan bör häremot vägas betydelsen

av en enhetlig praxis. Under alla förhållanden kan sekretariatet inte biträda en omläggning, vilken skulle leda till en utökning av nu gällande karenstid, liksom sekretariatet inte heller kan gå med på att inskränkning i olycksfallsersättningen göres med hänsyn till den skadades privata olycksfallsförsäkring.

I frågan om utbyte vid lindrigare invaliditetsfall av livränta mot engångsersättning ställer sig sekretariatet i princip avvisande till tanken att man mera generellt skulle övergå till det av motionärerna ifrågasatta systemet. Å andra sidan har från vissa håll gjorts gällande att nuvarande praxis vore alltför restriktiv. För en liberalare ordning i detta hänseende erfordras emellertid inte lagändring.

Enligt sekretariatets uppfattning avser det uppdrag, som på grund av 1937 års riksdags begäran om en allsidig utredning rörande förbättrad olycksfallslagstiftning av Kungl. Maj:t lämnades till Riksförsäkringsanstalten, en fullständig revision av denna lagstiftning utan begränsning till de av riksdagen närmast berörda spörsmålen. Vid sådant förhållande synes det självfallet att de i föreliggande motioner avhandlade frågorna, därest de över huvud anses böra underkastas utredning, upptagas till behandling i samband med den åt Riksförsäkringsanstalten uppdragna allmänna utredningen.

Stockholm den 10 mars 1941.

Landsorganisationen i Sverige.

Aug. Lindberg.

Arnold Sölvén.

Bilaga F.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Sedan utskottet genom skrivelse den 5 februari 1941 berett De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening tillfälle att avgiva yttrande över likalydande motioner nr 163 i första kammaren av herrar Björkman och Tamm och nr 211 i andra kammaren av herr Skoglund i Doverstorp m. fl. om vissa jämkningar i olycksfallsförsäkringslagstiftningen, får föreningen anföra följande.

De ifrågavarande motionerna utmyнна i en begäran, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta undersöka dels möjligheten att åstadkomma ett enklare förfarande för hjälp vid lindrigare skador, dels ock lämpligheten att vid lägre invaliditetsgrader utbyta livräntan mot engångsersättning.

Föreningen, som vid olika tillfällen haft anledning dryfta dessa frågor och därvid funnit behovet av en reform på de båda här ifrågavarande områdena av den sociala olycksfallsförsäkringen synnerligen påkallade, vill på det livligaste tillstyrka den av motionärerna begärda utredningen. I detta sammanhang anser sig föreningen emellertid icke böra underlåta meddela att, enligt vad som kommit till dess kännedom, den enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 november 1940 tillsatta besparingsberedningen förberedningsvis upptagit bl. a. dessa frågor till behandling.

Stockholm den 7 mars 1941.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening.

A. E. Rodhe.

Trygve Lovén.